

Plenum

Fredag 21.3.2025 kl. 13.02—13.30

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om brotts-offeravgift

Regeringens proposition RP 220/2024 rd
Utskottets betänkande LaUB 3/2025 rd

Andra behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Debatt. Ledamot Koponen, varsågod.

Debatt

13.07 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Aivan aluksi haluan kiittää perussuomalaista oikeusministeriä Leena Merta. Oikeusministeriössä on otettu tiukka ote kriminaalipolitiikan kiristämiseen. Rikoksesta kuuluu saada kunnan rangaistus.

Puhemies! Tämän esityksen pohjalta rikosuhrimaksut nousevat 50 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että rikoksentekijä eli rikollinen on suuremmassa vastuussa rikoksen uhrin tukipalveluiden maksamisesta. Tämä vastaa ainakin omaa oikeustajuani, ja uskon, että myös suurin osa suomalaisista on samaa mieltä.

Puhemies! Esitystä on siis helppo kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

13.07 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Rikosten ennaltaehkäisemisessä tarvitaan sekä kovia että pehmeitä keinoja. Tarvitaan pehmeitä keinoja, kuten sosiaalipolitiikkaa — esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyä, nuorisotyötä ja niin edelleen — mutta myös kovia keinoja. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Rikoksesta pitää tulla aina rangaistus. Ihmisillä pitää olla se tietoisuus, että rikosten tekeminen ei kannata.

Nyt tässä esityksessä todellakin ehdotetaan korotettavaksi rikosuhrimaksuja. On aivan oikeudenmukaista, että rikosten tekijät maksavat jatkossa enemmän rikosten uhrien tukipalveluista. Rikolliset ovat osallistuneet uhrien tukipalveluiden rahoitukseen liian pienellä siivulla. Palveluiden rahoitus on ollut osin riippuvainen valtion budjetista. Jatkossa siis veronmaksajien osuus pienenee ja rikoksentekijän osuus kasvaa.

Rikosuhrimaksuthan ovat säilyneet jotakuinkin ennallaan noin kahdeksan vuoden ajan, vaikka muu kulukehitys on kasvanut, ja nyt näitä maksuja korotetaan 50 prosentilla. Se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vankeusuhkaiseen rikokseen syyllistyneelle henkilölle määrättävä 40 euron maksu korottuu nyt 60 euroon ja yhteisösakkoon tuomittavan oikeushen-

Punkt i protokollet PR 28/2025 rd

kilön maksu nousee 800 eurosta 1 200 euroon. Kansainvälisen vertailun perusteella tuli valiokunnassa esiin, että rikosuhrimaksujen tasot ovat edelleen näitten korotusten jälkeenkin kuitenkin varsin kohtuullisia meillä Suomessa.

No, mitä näillä rahoilla tehdään? Näillähän tuetaan esimerkiksi Rikosuhripäivystys Rikua ja Nollalinjaa. Nämä tekevät tärkeää työtä rikosten uhrien kanssa. Nollalinjan puhelinlinjojen aukioloaikoja on jouduttu vähentämään, koska rahaa ei ole ollut. Nyt tätä rahoitusta tullaan siis lisäämään. Tämä on oikein hyvä linja kokonaisuutena, että rötöstely ei kannata ja rikosten uhreille tulee antaa kaikki tarvittava tuki.

Jos tästä hallituksen kriminaalipolitiikasta jotain sanoo, niin linja on kaikkiaan aivan oikea. Lakivaliokunnassa meillä ovat käsiteltävänä tälläkin hetkellä esimerkiksi esitykset, joiden myötä rangaistukset kovenevat jengirikollisuudesta, nöyryytysväkivallasta, rikosvastuuikäistä nuoremman käyttämisestä rikosten tekemiseen ja laittomiin aseisiin liittyvistä rikoksista. Tämä on oikein hyvä linja, ja tämä esitys todellakin, arvoisa puhemies, on oikein hyvä ja kannatettava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos oikeusministeri Leena Merelle jälleen hyvästä, odotetusta ja erittäin tärkeästä esityksestä.

Tässä siis rikosuhrimaksuja korotetaan, niin kuin edellä on tuotu esille, 50 prosentilla. Tämä tarkoittaa sitä, että rikoksenteekijöiden vastuuta uhrien tukipalveluiden rahoittamisesta vahvistetaan, ja tämä on erittäin oikea linja.

Oikeastaan tähän itse esitykseen ei ole sen suurempaa huomiota. Mutta se, miksi pyysin puheenvuoron, liittyy oikeastaan näihin oikeusprosesseihin, missä toivoisin, että jatkossa voitaisiin entistä paremmin huomioida rikoksen uhrin asemaa. Aika usein lainsäätäjinä saamme palautetta siitä, että prosessit ovat liian pitkiä ja moniportaisia ja kerta toisensa jälkeen nämä tapaukset ja tapahtumat, jotka ovat siellä taustalla, revitään auki. Sen takia olen ollut tyytyväinen siihen, että myös näitä oikeudenkäyntiprosesseja on uudistettu ja muutettu niin, että esimerkiksi rikoksen uhri ei kerta toisensa jälkeen joutuisi kohtaamaan rikoksenteekijää eri oikeusasteissa. Tässä meillä on paljon tehtävää, mutta jälleen kerran on mukava kiittää oikeusministeri Leena Merta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.11 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On kyllä helppo yhtyä tähän lakivaliokunnan yksimieliseen mietintöön näiden rikosuhrimaksujen korotuksista. Todellahan tässä on kysymys siitä, että rikoksenteekijät vastuutetaan jatkossa kantamaan suurempi taakka rikoksen uhrien tukipalveluista. Kysymyksenä on noin kahdesta miljoonasta eurosta, minkä verran nyt sitten näillä korotetuilla maksuilla kerätään vuosittain enemmän varoja, jotka kohdennetaan suoraan rikosten uhrien tukipalveluihin. Pidän kyllä tätä päätöstä, joka tässä ollaan tekemässä todella yksimielisen mietinnön pohjalta, erittäin hyvänä ja perusteltuna, koska niin kuin täällä jo kuulimme — itse asiassa edustaja Aittakumpu taisi siihen viitata — näitä maksujahan ei ole nyt viimeisinä vuosina korotettu, ja kun katsomme, että yleinen hintataso on kuitenkin tässä vuosien saatossa muuttunut, niin siltäkin osin on ihan perusteltua näitä tarkastella. Ja kun todella nyt näillä korotuksilla, jotka keskimäärin ovat tämä

Punkt i protokollet PR 28/2025 rd

50 prosenttia, saadaan kerättyä kuitenkin miljoonaluokassa resursseja kohdennettavaksi rikosten uhrien tukipalveluihin, niin pidän tätä kyllä erittäin tärkeänä ja kannatettavana.

Ylipäättänsäkin tässä voi kai sanoa, että kun tässä salissa on aikaisemminkin huudettu rötösherroja kuriin, niin minusta on hienoa, että tässä nyt todella rötösherrat laitetaan maksamaan vähän enemmän niiden tukipalveluista, joita he ovat omilla tekemisillään loukanneet. Tästä alkuperäisestä esityksestä voi kiittää, totta kai, hallitusta ja todella lakivaliokuntaa yksimielisestä mietinnöstä. Tätä on helppo olla tukemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

13.13 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustajakollegoille ansiokkaasta keskustelusta, jonka edustaja Koponen jo erittäin kattavalla puheenvuorolla avasi.

Tosiaan oikeusministeri Meren johdolla pääministeri Orpon hallitus tekee hyvää uudistusta suomalaisen oikeudenhoitoon. On tärkeää, että yhteiskunta on nimenomaan rikoksen uhrin puolella ja että rikolliset joutuvat vastuuseen teoistaan. On tärkeää, että lainsäädäntö ja oikeusprosessit ovat sellaiset, että jokainen ymmärtää, että rikos ei kannata, rikosista joutuu vastuuseen. Tämä rikosuhrimaksujen 50 prosentin korotus on pieni, maltillinen askel oikeaan suuntaan myös tässä mielessä.

Kaiken kaikkiaan tämä pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukainen toiminta, jossa kriminaalipoliittikkaa maltillisesti kiristetään, vie oikeudenhoitoa Suomessa aivan oikeaan suuntaan. Samaan aikaan kuitenkin on tärkeää varmistaa, että sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on riittävät resurssit tätä tärkeää lainvalvontatyötä tehdä ja turvata kaikki ne yhteiskunnan jäsenet, jotka ovat siellä lain oikealla puolella, ja puolestaan sitten saatetaan vastuuseen ne, jotka ovat lähteneet lain väärälle puolelle.

Tässä rikosseuraamusten kärsimisen osalta tärkeää on myös, että Rikosseuraamuslaitoksella on sekä riittävät resurssit että myös lainsäädäntö kunnossa niin, että kun sitten vaikkapa vankeusrangaistusta rikoksesta kärsitään, niin todella se vankeusaika on sellaista aikaa, jolloin ei esimerkiksi pysty uusiin rikoksiin syyllistymään, saati esimerkiksi rikollisorganisaatioita johtamaan.

Mutta kiitos tästä ministeri Merelle, että työ etenee oikeaan suuntaan, ja kiitos myöskin valiokunnalle mietinnöstä, joka tässä kakkoskäsittelyssä meidän on hyvä yksituumaisesti hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksuista annetun lain muuttamisesta. Haluan myös kiittää osaltani oikeusministeri Leena Merta tästä hyvästä hallituksen esityksestä ja erityisesti siitä, että olette tänään myös täällä paikalla kuuntelemaan keskustelua. Se on hieno asia.

Eli tämän esityksen mukaan rikosuhrimaksun rahamäärää korotetaan 50 prosenttia. Rikosuhrimaksujen korottamisen tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuus ja edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista.

Rikosuhrimaksu otettiin käyttöön 1.12.2016, ja se tuli silloin voimaan. Kyse oli silloin kriminaalipoliittisesti merkittävästä uudistuksesta, ja sillä rikoksentekijä osallistettiin tukipalvelujen rahoittamiseen. Tällä esityksellä rikosuhrimaksun rahamääriä korotetaan 50

Punkt i protokollet PR 28/2025 rd

prosenttia. Vankeusuhkaiseen rikokseen syyllistyneelle henkilölle määrättävä 40 euron rikosuhrimaksu nousee 60 euroon ja 80 euron maksu 120 euroon, ja yhteisösakkoon tuomitavan oikeushenkilön rikosuhrimaksu nousee 800 eurosta 1 200 euroon.

Tämän esityksen tarkoituksena ja tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuus ja edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista, ja näin rikoksentekijän vastuuta tukipalveluiden rahoituksesta lisätään.

Tämä esitys tukee varautumista lähivuosina täytäntöön pantaviin uusiin EU-velvoitteisiin, jotka vaikuttavat tukipalveluilta vaadittavan vähimmäistason ja palveluiden rahoitus-tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Muutama sana Rikosuhripäivystyksestä ja sen toiminnasta:

Rikosuhripäivystyksen tuottaa ja julkaisee monenlaisia erilaisia oppaita. Siellä on myös puhelinpalveluja. Kun katsoin nuo oppaat nopeasti läpi, niin siellä on ohjeita muun muassa väkivaltarikoksen uhreille, lähestymiskieltoon liittyen, seksuaalirikoksen uhreille, rikos-, riita- ja seurusteluväkivaltaan ja kodin kyberturvallisuuteen liittyen, mutta myös turvaohjeita senioreille. Elikkä tämä sivusto ja heidän toimintansa ovat äärettömän tärkeitä, ja on hyvä, että hallituksen esitys parantaa uhrin asemaa ja laittaa nämä niin sanotut rosvot kuuriin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.18 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan yhtyä tähän yksituumaiseen joukkoon, joka on antanut tukensa tälle esitykselle edellisissä puheenvuoroissa ja myös ministeri Merelle hyvästä toiminnasta.

Itse olisin valmis hyväksymään jopa suuremmat korotukset näihin rikosuhrimaksuihin. Voi olla, että olen väärässä, mutta olen ymmärtänyt, että näillä rahoilla rahoitetaan myös järjestöjä, jotka tekevät työtä rikosuhrien hyväksi. Saattaa olla, että nämä valitettavat säästöt, joita joudutaan erilaisiin kansalaisjärjestöihin tekemään, kohdistuvat myös näihin järjestöihin, ja tätä kautta heille tuleva taloudellinen tuki on tervetullutta tänäkin vuoksi.

Täällä muun muassa edustaja Aittakumpu toi esiin niitä hyviä esityksiä, joita tällä hetkellä on tuolla valiokunnissa kriminaalipoliitikamme osalta, ja tietysti haluan kiittää Orpon hallitusta ja ministeri Merta näistäkin esityksistä. Kannustan jatkamaan työtä viranomaisten välisen tiedonvaihdon edistämiseksi, jotta ihmisiä voidaan auttaa ja jotta rikosvastuuta voidaan toteuttaa. Kannustan myös oikeusprosessien sujuvoittamiseen, vaikka tiedän, että se ei ole ihan helppoa.

Mutta sitten pari varoituksen sanaa: Toisessa tapauksessa on kyse asiasta, jota haluan kiirehtiä, ja haluan kannustaa ministeriä siinä. Toisessa on kyse asiasta, jota haluan jarruttaa, eli haluan kannustaa ministeriä olemaan etenemättä siinä.

Ensimmäinen koskee sormenjälkien ja tämmöisten kasvokuvien, olisiko se nyt oikea sana, käyttämistä rikostutkinnassa. Eli hallitus on laittanut lausunnolle esityksen, jossa vakavissa rikoksissa voitaisiin rikospaikalta löytyneitä sormenjälkiä katsoa poliisin vanhojen rekisterien lisäksi myös esimerkiksi ulkomaalaisrekisteristä ja passirekisteristä. Tämä auttaa saamaan eräitä erittäin törkeitä rikoksia selvitetyn. Nyt on nähty, että juristit eri puolilla vastustavat tätä. Kannustan ministeriä kuitenkin etenemään asiassa.

Mutta se asia, missä kannustan ministeriä olemaan etenemättä, on tämä laite-etsinnän vaikeuttaminen. Eli nyt ollaan viemässä nämä asiat oikeuslaitoksen vahvistettavaksi — tu-

Punkt i protokollet PR 28/2025 rd

hansia uusia juttuja vuosittain oikeuslaitokseen, poliisille lisää työtä nykytilanteeseen verrattuna. Olen sitä mieltä, että tätä hanketta, vaikka sillä on EU-tausta, ei tulisi edistää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

13.21 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä kohtaa lausun heti ensimmäisenä suuret kiitokset ministeri Leena Merelle tämän asian eteenpäinviemisestä ja rikosuhreille tulevan maksun korottamisesta. Koska poliisivuosiinani jouduin niin moneen kertaan toteamaan, kun esimerkiksi kuulustelin jotakin rikoksentehtijää tai asianomistajaa, sen kylmän tosiasian, että asianomistaja jäi monella kertaa täysin tyhjän päälle, ei minkäänäköistä apua mistään suunnasta, niin toivottavasti tällä korotuksella nyt pystytään esimerkiksi raiskauksen uhria huomattavasti auttamaan tässä tilanteessa, koska se on monta kertaa monien vuosien taakka tällaiselle ihmiselle, joka on kohdannut tällaisen ikävän rikoksen.

Toivottavasti nämä pystytään myöskin näiltä rikoksentehtijöiltä perimään. Ikävä kyllä pelkään sitä, että tekijöissä on myöskin sellaisia, joilta ei koskaan tulla yhtään mitään saamaan perittyä, mutta toivotaan, että tämä asia menee eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

13.23 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tässä on mielenkiintoinen asetelma, että tässä on kolme poliisikansanedustajaa peräkkäin lausumassa tästä rikosuhrimaksun korottamisesta. Varmaan jonkinnäköinen osuus on sillä, että tälle sisäisen turvallisuuden näkökulmasta näemme tämän erityisen tärkeäksi ja hyväksi asiaksi.

Kaikenlaiset toimet, joilla rikoksen uhrin asemaa vahvistetaan, ovat kannatettavia. Tällaisessa hyvin kehittyneessä oikeusvaltiossa, missä me elämme, hyvin usein tulee sellainen tunne, että rikoksen tekijän oikeuksista pidetään paljon enemmän huolta kuin rikoksen uhrin oikeuksista, ja se on sellainen asetelma, joka on omiaan luomaan hyvin vahvaa epäoikeudenmukaisuuden tunnetta. Minä uskoisin, että juuri tällaisessa kehittyneessä oikeusvaltiossa se ei välttämättä ole se päämäärä, mihinkä tässä suunnataan. Tämä on yksi niistä toimista, joilla rikoksen uhrien asemaa voidaan vahvistaa — niitä tarvitaan kyllä muitakin — mutta samalla tämä on myös erinomainen esimerkki siitä, kuinka tämä hallitus tekee erinomaisia toimia, erinomaisia päätöksiä, joilla yhteiskuntaa kehitetään ja sitä luodaan paremmaksi ja turvallisemmaksi elää. Tämä on äärimmäisen hyvä ja kannatettava laki. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

13.24 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! On hieman epäkiitollinen asema puhua tässä kahden kollegan jälkeen. Varsin samoja asioita olisin itsekin nostanut esiin. Mutta erityisesti haluan myöskin itse kiittää ministeri Merta tästä hyvästä laista. Vajaa kymmenen vuotta tätä lainsäädäntöä on nyt sovellettu, ja on tullut aika tarkistaa sen tasoa.

Kun itse tätä kyseistä maksua olen sakkojen muodossa kansalaisille jaellut, niin eipä sieltä juurikaan ole tullut moitetta siitä, että tällainen maksu sinne päälle laitetaan, vaan se ymmärretään varsin hyvin osana tätä meidän rangaistusmenettelyä. Se on juuri näin, niin kuin tässä on sanottu, eli kun itse seurasi läheltä sitä, miten uhrin asema ja epäillyn asema tässä meidän järjestelmässä kehittyvät, niin kyllä se on niin, että epäilty sen kaiken yhteis-

Punkt i protokollet PR 28/2025 rd

kunnallisen tuen saa, mutta uhri varsin usein jää vähemmälle tueksi. Sen suhteen on tärkeää myöskin rahoituksen puolesta varmistaa, että uhrin tuki säilyy vähintään nykyisellä tasolla.

Pari asiaa olisin ehkä tästä halunnut vielä nostaa esiin.

Kun olen itse vielä kovempien rangaistusten kannalla monta kertaa ollut, niin ehkä tulevaisuudessa on hyvä tarkastella — mikäli nuorten eli 15—17-vuotiaiden tekemät rikokset vielä erityisesti raaistuvat siitä, mitä ne tällä hetkellä ovat — sitä, että ehkä myöskin heidän osalleen tulisi harkita jatkossa, että tulisi rikosuhrimaksu käyttöön. Nyt niin ei ole.

Toinen huolenaiheeni on se, mikä tuossa valiokuntakäsittelyssäkin ilmeni, että niiltä kaikkein kovimmilta rikollisilta ja niiltä, joilla ei ole mitään väliä ja jotka tehtailevat rikoksia, valitettavan usein ei saada euroakaan perittyä rikosuhrimaksua, kun taas sitten ne, jotka muutoinkin hoitavat velvoitteensa mutta sitten saavat tuomion, maksavat tunnollisesti sen rahan pois. Tästä näkökulmasta katsottuna se perintä ehkä menee vähän väärään paikkaan. Toivoisinkin, että voitaisiin näitä perintätoimia tehostaa erityisesti niiden osalta, jotka sen nyt jättävät maksamatta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

13.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallitus siis ehdottaa rikosuhrimaksuja korotettavaksi 50 prosentilla, ja tässä on erittäin helppo yhtyä näihin kiitoksiin, joita salissa tänään on laajasti yli hallitus—oppositio-rajojen esitetty. Kiitos erityisesti oikeusministeri Leena Merelle, joka on tehnyt erittäin hyvää työtä hallituksessa, ja kiitos tietenkin myös lakivaliokunnalle asian nopeasta ja yksimielisestä käsittelystä. Tämä esitys on yksi osoitus siitä, että hallitus asettaa rikoksen uhrin oikeusturvan ensi sijalle. Se on ollut perussuomalaisten linja jo vuosikausien ajan, ja se oli aikanaan myös Veikko Vennamon linja.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriössä on valmistelussa uhripoliittinen toimenpideohjelma, ja sen tavoitteena on yleisemminkin turvata rikosten uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Nämä ovat erinomaisia tavoitteita, ja kriminaalipoliittisen linjan tiukentaminen on yksi hallitusohjelman tavoitteista yleisemminkin. Rikosuhrimaksut ovat pysyneet ennallaan jo noin kahdeksan vuotta, ja niiden korotuksella on tarkoitus turvata uhreille hyvin tärkeiden tukipalveluiden rahoitus muun muassa Nollalinjan ja Rikun toimintaan.

Tämä tuli tässä edellä jo aiemmin todettua, mutta haluan korostaa erityisesti sitä, että näistä palveluista moni rikoksen uhri on saanut hyvin merkittävää hyötyä ja apua elämäänsä ja heidän elinolosuhteensa ovat parantuneet huomattavasti. On erittäin oikeudenmukaista, että rikoksen tekijät kantavat jatkossa nykyistä suuremman vastuun rikoksen uhrien tukipalveluista, ja on täysin oikein, että rikoksen uhrien asemaa parannetaan ja rikoksen tekijöiden vastuuta teoistaan kasvatetaan.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslaget i proposition RP 220/2024 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslaget avslutades. Ärendet slutbehandlat.